

Amour Fou

festivali

Anja Naglič

Diagonala – Festival avstrijskega filma,
Gradec, 17. – 22. marec

Made in Austria

Med 17. in 22. marcem je v Gradcu potekala že 18. izdaja Diagonale – Festivala avstrijskega filma, in mesto ob Muri je za šest dni znova postalo avstrijska filmska prestolnica, v kateri se ob tej priložnosti vsako leto zbere nepregledna množica domačih filmskih ustvarjalcev ter poznavalcev in ljubiteljev filma, pridruži pa se jim tudi precejšnje število gostov iz tujine.

Na tokratni Diagonali so prikazali 157 filmov (od tega 97 – izmed 500 prijavljenih – v tekmovalnem delu) in zabeležili rekordnih 27.300 obiskovalcev. V osrednji program, ki je predstavil izbor najboljših avstrijskih (ko)produkcij z letnico 2014 ali 2015, je bilo uvrščenih 22 celovečernih (od tega osem koprodukcijskih) in 13 kratkih filmov igranega dispozitiva; dokumentarna sekcija je postregla z 19 celovečerci (med temi je bilo sedem koprodukcij) in s 14 kratkimi filmi; v sekciji »inovativni kino« pa je bilo na ogled 33 kratkometražnih produkcij (tu so se znašla tudi najnovejša dela nekaterih najbolj znanih avstrijskih avtorjev eksperimentalnega filma – Dietmarja Brehma, Josefa Daberniga, Virgila Widricha, Michaela Grill). Vse to je spremljalo še nekaj retrospektiv in

posebnih filmskozgodovinskih programov, dva dogodka *In memoriam* – prvi je bil posvečen filmskemu in gledališkemu ustvarjalcu Florianu Flickerju (1965–2014), drugi pa tudi pri nas dobro znanemu režiserju, scenaristu in snemalcu Michaelu Glawoggerju (1959–2014) – ter številni pogovori z ustvarjalci in strokovno srečanje na temo financiranja in subvencioniranja filmov. Podeljenih je bilo tudi več kot 20 nagrad v skupni vrednosti okoli 165.000 evrov.

Letos je bilo nemalo prijetnih presenečenj tudi med igranimi filmi, ki so pri domačem občinstvu sicer priljubljeni, na mednarodnem prizorišču pa ta del avstrijske kinematografije v splošnem ne uživa takšnega ugleda, kakršnega imajo dokumentarni in eksperimentalni filmi iz Avstrije. V tej sekciji, ki je ponudila žanrsko in motivno-tematsko zelo raznolika dela – od psiholoških srhljivk, kriminalk, socialne drame, kostumskih filmov do težje opredeljivih avtorskih stvaritev –, je nagrado za najboljši igrani celovečerec dobil **Lahko noč, mamica** (Ich seh Ich seh, 2014) – že na številnih festivalih prikazana in odlikovana srhljivka Veronike Franz in Severina Fiale, ki si je prislužila tudi vodomca na lanskem Liffu.

Lahko noč mamica

Ma Folie

Še eno zanimivo, čeprav manj strašljivo srhljivko, **Ma Folie** (2014), je prispevala Andrina Mračnikar, ki je že kot študentka opozorila nase z dvema, tudi v Ljubljani predvajanima dokumentarcema o koroških Slovencih: **Andri 1924–1944** (2002) in **Korošec govori nemško** (Der Kärntner spricht Deutsch, 2006). **Ma Folie** se začne kot romantična zgodba o mladem zaljubljenem paru, Hanni in Yannu, v katero pa po uvodni ljubezenski idili vstopa vse več trenj in negotovosti, dokler na koncu ni več mogoče potegniti ločnice med resničnim in navideznim, med dejansko doživetim in zgolj umišljenim. Z uporabo t. i. *lettres filmées*, kratkih – sprva poetično-esejističnih, pozneje pa vse bolj nasilnih in grozečih – filmov, ki jih Yann za Hanno snema na iPhone, se **Ma Folie** dotakne tudi problematike danes vseprisotnega beleženja in nadzorovanja z najrazličnejšimi snemalnimi napravami ter posledične izgube zasebnosti, varnosti in zaupanja do soljudi.

Med igranimi celovečerci je izstopal tudi **Amour Fou** (2014) režiserke in scenaristke Jessica Hausner, ki se je do zdaj najbolj proslavila s filmom **Lurd** (Lourdes, 2009). Njen najnovejši, četrti celovečerec je karikirano-stilizirana,

mestoma celo ironično-groteskna kostumska melodrama, umeščena v Berlin z začetka 19. stoletja. Opira se na življenjsko zgodbo velikega nemškega literata Heinricha von Kleista, ki je leta 1811, star komaj 34 let, a globoko razočaran v osebnih, umetniških in domoljubnih pričakovanjih, k skupnemu samomoru najprej neuspešno vabil prijatelja, nato sestrično, nazadnje pa mu je uspelo pregovoriti štiri leta mlajšo, (domnevno) na smrt bolno znančevo ženo Henriette Vogel. Gre za vizualno in jezikovno impresiven zgodovinski film, ki na izviren način dekonstruira romantični mit o dvojnem samomoru iz ljubezni.

Med dokumentarci je bilo tudi tokrat veliko družbeno angažiranih in takšnih, ki tematsko segajo daleč čez avstrijski okvir. Dva od njih – **V kleti** (Im Keller, 2014) Ulricha Seidla in **Prihajamo v miru** (We come as Friends, 2014) Huberta Sauperja – sta bila v slovenskih kinih že predvajana, vredno pa bi bilo prikazati vsaj še dobitnika nagrade za najboljši dokumentarni celovečerec letošnje Diagonale – **Skozi leta** (Über die Jahre, 2015) Nikolausa Geyrhalterja, ki je bil osrednji režiser tokratnega festivala, saj si je poleg omenjene nagrade prislužil tudi glavno retrospektivo spremljevalnega programa, v kateri so bili na ogled vsi njegovi kinodokumentarci. O teh filmih pišemo v prispevku *Dokumentarni svetovi Nikolausa Geyrhalterja* (str. 26).

Osrednja tuja gostja Diagonale 2015 je bila 34-letna francoska igralka, režiserka, scenaristka in kritičarka Mia Hansen-Løve, avtorica očarljivo melanholičnih in izrazito (avto)biografsko navdahnjenih igranih filmov, nekakšnih *hommageov* osebam, ki so igrale ali še igrajo pomembno vlogo v njenem življenju. V Gradcu se je predstavila z retrospektivo petih od osmih filmov, ki jih je do zdaj režirala, projekcije pa so spremljali izčrpnii pogovori. Tri izmed teh filmov smo že videli na Liffu – **Vse je oproščeno** (Tout est pardonné, 2007), **Oče mojih otrok** (Le père de mes enfants, 2009) in **Zbogom, prva ljubezen** (Un amour de jeunesse, 2011) –, predvajana pa sta bila še režiserkin kratkometražni prvenec **Po zrelem premisleku** (Après mûre réflexion, 2004) in zadnji celovečerec **Raj** (Eden, 2014). V slednjem gre za kroniko dvajsetih let iz življenja pariškega didžeja Paula, scenarij za film pa je Mia Hansen-Løve zasnovala na biografiji svojega starejšega brata Svena, ki je v devetdesetih letih – skupaj s slavnim duom Daft Punk – sodil med začetnike house glasbe v Parizu. Režiserka se podobno kakor v prejšnjih treh celovečercih tudi v tem na prepoznavno avtorski način ukvarja z minevanjem časa, odraščanjem, sprejemanjem in prebolevanjem izgub.

Festival je tokrat sedmič in zadnjič vodila Barbara Pichler, ki se je v otvoritvenem govoru zavzela za ohranjanje izjemne raznorodnosti avstrijske kinematografije, bila kritična do zahtev po večji komercializaciji tako samih filmov kakor festivalov, opozorila pa je tudi na vse hujšjo prekarizacijo filmskih ustvarjalcev. Naslednja štiri leta se bo festival odvijal pod vodstvom Sebastiana Höglingerja in Petra Schernhuberja. Na podlagi njunega dosedanjega dela si je mogoče obetati, da bo Diagonala tako v programskem kakor organizacijskem smislu ohranila visoke standarde, pa tudi svojo že pregovorno družbenokritično držo.